

DATOS IDENTIFICATIVOS

Xeografía na Educación Secundaria

Materia	Xeografía na Educación Secundaria			
Código	O02M066V04220			
Titulación	Máster Universitario en Profesorado en Educación Secundaria Obligatoria, Bacharelato, Formación Profesional e Ensino de Idiomas. Especialidade: Ciencias Sociais. Xeografía e Historia			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dpto. Externo Historia, arte e xeografía			
Coordinador/a	Prada Rodríguez, Julio			
Profesorado	Grande Rodríguez, Manuel Prada Rodríguez, Julio			
Correo-e	jprada@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
B1	Coñecer os contidos curriculares das materias relativas á especialización docente correspondente.
B2	Coñecer o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procesos de ensino e aprendizaxe respectivos.
B3	Planificar, desenvolver e avaliar o proceso de ensino e aprendizaxe potenciando procesos educativos que faciliten a adquisición das competencias propias dos respectivos ensinos, atendendo ao nivel e formación previa dos estudantes, así como á orientación dos mesmos, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro.
B4	Buscar, obter, procesar e comunicar información (oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia), transformala en coñecemento e aplicala aos procesos de ensino e aprendizaxe nas materias propias da especialización cursada.
B5	Contextualizar o currículo que se vaia a implantar nun centro docente participando na planificación colectiva do mesmo.
B6	Deseñar e desenvolver metodoloxías didácticas tanto grupais como personalizadas, adaptadas á diversidade dos estudantes.
B7	Deseñar e desenvolver espazos de aprendizaxe, con especial atención á equidade, a igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, a formación cidadá e o respecto aos dereitos humanos que faciliten a vida en sociedade, a toma de decisións e a construción dun futuro sustentable.
B8	Adquirir estratexias para estimular o esforzo do estudante e promover a súa capacidade para aprender por se mesmo e con outros e desenvolver habilidades de pensamento e de decisión que faciliten a autonomía, a confianza e iniciativas persoais.
B9	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e dominar destrezas e habilidades sociais necesarias para fomentar a aprendizaxe e a convivencia na aula e abordar problemas de disciplina e resolución de conflitos

B10	Deseñar e realizar actividades formais e non formais que contribúan a facer do centro un lugar de participación e cultura na contorna no que está situado.
B13	Coñecer a normativa e organización institucional do sistema educativo e modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros de ensino
B14	Coñecer e analizar as características históricas da profesión docente, a súa situación actual, perspectivas e interrelación coa realidade social de cada época.
B16	Traballar en equipo con outros profesionais da educación, enriquecendo a súa formación.
B17	Desenvolver hábitos e actitudes para aprender a aprender ao longo do seu posterior desenvolvemento profesional.
B18	Aplicar os coñecementos adquiridos e a capacidade de resolución de problemas a contornas educativas novas ou pouco coñecidas.
C1	Coñecer as características dos estudantes, os seus contextos sociais e motivacións.
C3	Elaborar propostas baseadas na adquisición de coñecementos, destrezas e aptitudes intelectuais e emocionais.
C4	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxes.
C5	Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.
C6	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.
C7	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de información, tutoría e orientación académica e profesional.
C8	Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá.
C13	Coñecer e aplicar recursos e estratexias de educación no respecto e valor da diversidade lingüística e as súas implicacións educativas.
C14	Coñecer o valor formativo e cultural das materias correspondentes á especialización.
C15	Coñecer os contidos que se cursan nos respectivos ensinos.
C16	Coñecer a historia e os desenvolvementos recentes das materias e as súas perspectivas para poder transmitir unha visión dinámica das mesmas.
C17	Coñecer contextos e situacións en que se usan ou aplican os diversos contidos curriculares
C18	Coñecer os desenvolvementos teórico-prácticos do ensino e a aprendizaxe das materias correspondentes.
C19	Transformar os currículos en programas de actividades e de traballo.
C20	Adquirir criterios de selección e elaboración de materiais educativos.
C21	Fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e poña en valor as achegas dos estudantes.
C22	Integrar a formación en comunicación audiovisual e multimedia no proceso de ensino-aprendizaxe.
C23	Coñecer estratexias e procedementos de avaliación e entender a avaliación como un procedemento de regulación da aprendizaxe e estímulo ao esforzo.
C24	Coñecer e aplicar propostas docentes innovadoras no ámbito da especialización cursada.
C25	Analizar críticamente o desempeño da docencia, das boas prácticas e da orientación utilizando indicadores de calidade.
C26	Identificar os problemas relativos ao ensino e a aprendizaxe das materias da especialización e expor alternativas e solucións.
C27	Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación e avaliación educativas e ser capaz de deseñar e desenvolver proxectos de investigación, innovación e avaliación.
C29	Acreditar un bo dominio da expresión oral e escrita na práctica docente.
C30	Dominar as destrezas e as habilidades sociais necesarias para fomentar un clima que facilite a aprendizaxe e a convivencia.
C31	Participar nas propostas de mellora nos distintos ámbitos de actuación a partir da reflexión sobre a práctica.
D1	Utilizar bibliografía e ferramentas de procura de recursos bibliográficos xerais e específicos, incluíndo o acceso por Internet.
D2	Xestionar de forma óptima o tempo de traballo e organizar os recursos dispoñibles, establecendo prioridades, camiños alternativos e identificando erros lóxicos na toma de decisións.
D3	Potenciar a capacidade para o traballo en contornas cooperativas e pluridisciplinarias

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1 Acadar unha bagaxe de coñecementos que permita comprender os elementos principais do proceso de ensino-aprendizaxe na disciplina de Xeografía.	B1	C4	D1
	B2	C5	D2
	B3	C14	
	B4	C30	
	B8		
	B9		
	B13		

2 Estabelecer a fundamentación teórico-práctica dos aspectos didáctico-organizativos sobre os que se asenta a práctica docente na disciplina de Xeografía.	B1 B2 B3 B4 B5 B10 B14	C3 C4 C5 C6 C7 C13 C14 C15 C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27	D1 D2
O alumnado será quen de planificar e avaliar materias correspondentes á especialización.			
3 Definir a disciplina de Xeografía dentro da estrutura xeral do sistema educativo español desde os seus marcos lexislativos.	B1 B13	C14 C15 C16 C17 C27 C31	D1
4 Coñecer os conceptos e procedementos básicos do ámbito didáctico e curricular na disciplina de Xeografía.	B1 B2 B3 B5 B6 B10	C1 C3 C14 C15 C16 C17 C18 C19 C20	D1 D2
5 Desenvolver capacidades para afrontar o deseño e posta en práctica de metodoloxías didácticas axeitadas á disciplina de Xeografía.	B3 B4 B7 B8 B9 B10 B16 B17	C3 C4 C8 C19 C21 C26 C29	D2 D3
6 Potenciar unha actitude positiva e crítica cara o desenvolvemento da actividade profesional do docente e do seu rol no proceso de ensino-aprendizaxe na disciplina de Xeografía.	B3 B8 B16 B17 B18	C30 C31	D3

Contidos

Tema	
1.- Características da Xeografía:	Epistemoloxía e escolas. Análise e sínteses xeográficas. As interrelacións. Modelos de organización disciplinar. A transformación didáctica e a reconstrución histórica da disciplina. A Xeografía e a educación cidadá: relacións sociais e problemas ambientais.
2.- A Xeografía como disciplina escolar:	Organización dos contidos. As intencionalidades educativas e os obxectivos escolares da Xeografía. Metodoloxía didáctica e estratexias docentes.
3.- Perfís de alumnado.	Dificultades de aprendizaxe. Organización de espazos e materiais: a aula de Xeografía. A cartoteca. Recursos: SIG, TICS, audiovisuais. Materiais e instrumentos. O tempo do espazo escolar: a organización das actividades.
4.- Procedementos e técnicas específicas.	Procesos e dinámicas, Análise espacial. Representacións gráficas, cartográficas e de sensores remotos. Traballo de campo: itinerarios e saídas. O traballo na aula de informática. O traballo coas TIC nas aulas de Xeografía, vantaxes e inconvenientes.
5.- Programación e metodoloxía.	Do currículo á aula.

6.- Avaliación:

Critérios e procedementos de avaliación das aprendizaxes. Avaliación do sistema escolar: profesorado, materiais e alumnado. As ferramentas da avaliación.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	7	0	7
Presentación	8	40	48
Aprendizaxe baseado en proxectos	5	30	35
Traballo tutelado	4	40	44
Resolución de problemas de forma autónoma	4	0	4
Actividades introdutorias	2	0	2
Estudo de casos	0	10	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/o un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.
Aprendizaxe baseado en proxectos	Realización de actividades que permiten a cooperación de varias materias e enfrontan aos alumnos, traballando en equipo, a problemas abertos. Permiten adestrar, entre outras, as capacidades de aprendizaxe en cooperación, de liderado, de organización, de comunicación e de fortalecemento das relacións persoais.
Traballo tutelado	O estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades orientadas á resolución de exercicios na aula relacionados cos contidos introducidos introducidos nas sesións maxistrais.
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Presentación	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Traballo tutelado	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relacionadas cos traballos tutelados tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.
Probas	Descrición
Estudo de casos	A atención personalizada consistirá na orientación e resolución de dúbidas relativas aos estudos de caso ou análise de situacións propostas tanto de forma presencial como a través da plataforma de teledocencia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Presentación	Que o alumno demostre a concreción do aprendido en Presentacións nas cales empregue unha estrutura, contidos, termos técnicos, actualización documenta e pertinencia ao ensinado, cunha entrega en prazo.	20	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B13 B14 B16 B17 B18	C4 C5 C6 C7 C8 C13 C14 C15 C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C29 C30 C31	D1 D2
Aprendizaxe baseado en proxectos	Que os alumnos, de maneira individualizada e/ou en grupo, realicen, expoñan e defendan un traballo valorativo ou de investigación en equipo. Que o alumnado sexa capaz de facer Redaccións e Exposición- defensa de materiais didácticos da materia.	20	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B13 B17 B18	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C14 C15 C16 C17 C18 C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C29 C30 C31	D1 D3

Traballo tutelado	Que o alumno desenvolva a través das súas competencias Traballos persoais titorizados nos cales amose unha boa presentación, estrutura, contido, emprego axeitado de termos técnicos, actualización documental, pertinencia e entrega en prazo.	20	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B10 B14 B16 B17 B18	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C13 C14 C15 C16 C17 C18	D1 D2
				C19 C20 C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C29 C30 C31	
Resolución de problemas de forma autónoma	Que os alumnos saiban desenvolver de forma lóxica e razoada actividades realizadas na aula relacionados cos contidos tratados na aula na cal se valore a estrutura, calidade do contido, emprego apropiado de termos técnicos, orixinalidade e a innovación das tarefas realizadas na aula.	20			
Estudo de casos	Que o alumno sexa capaz de redactar e expor a modo de defensa, programacións e unidades didácticas da materia de Xeografía.	20	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B13 B14 B16 B17 B18	C1 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C13 C14 C15 C16 C17 C18 C19 C20	D1 D2
				C21 C22 C23 C24 C25 C26 C27 C29 C30 C31	

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado que non supere a materia por avaliación continua ou que non asista regularmente a clase terá unha proba escrita na data que marque o calendario do mestrado para os exames oficiais (será feita pública oportunamente). Esta proba escrita suporá o 100% da puntuación e terá preguntas de tipo teórico e práctico ao redor dos contidos nucleares da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Aparici, R. (coordenador), **La revolución de los medios audiovisuales. Educación y nuevas tecnologías**, Ediciones de la Torre., 1996

Benejan, P. y Pagés, J., **Enseñar y aprender CCSS, Geografía e Historia en la Educación Secundaria.**, I.C.E. Universitat de Barcelona, 2002

- Calaf, R. (coordinador), **Aprender a enseñar Geografía. Escuelas Primaria y Secundaria.**, Oikos-Tau, 1997
- Cebrián Abellán, Aurelio, **Geografía e historia : programación didáctica : cuerpo de profesores de enseñanza secundaria**, 2007
- Graves, N, **La enseñanza de la Geografía**, Visor, 1985
- Mateo Saura, A.J., Sánchez Galindo, F. e Varela Bernal, F., **La cartografía como experiencia didáctica en la ESO**, Universida de Murcia, 1996
- Moreno Jimenez, A. e Marrón Gaité, M^a J (ccordenadores), **Enseñar Geografía. De la teoría a la práctica**, Síntesis, 1995
- Oller, Montserrat e Villanueva, María, **Enseñar geografía en la educación secundaria: nuevos objetivos, nuevas competencias: un estudio de caso**, 2007
- Sánchez Ogallar, A, **Conocimiento geográfico. Procedimientos y técnicas para el aula en secundaria**, Narcea SA, 1998
- Souto, X., **Didáctica de la Geografía**, El Serbal, 1998
- Varela Bernal, Francisco Javier., **Internet como recurso didáctico en la Geografía. C**, Contra Clave., VVAA., **La enseñanza de las CCSS.**, Visor, 1989
- IBER. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia**, [www. ige.csic.es/recursos_didacticos.](http://www.ige.csic.es/recursos_didacticos/), <http://catedu.es/chuegos/kono/sexta/t2/ahor.swf>, <http://jcpinto.es.eresmas.com/index20.html>,
- COMA, L., SANTACANA, J., Cookbook of heritage, 2010
- ESTEPA, J.; FRIERA, F.; PIÑEIRO, R. (edit.), **"Identidades e territorios: un reto para a Didáctica das Ciencias Sociais"**, KRK-AUPDCS, 2001
- FUEYO GUTIÉRREZ A., **Novas formas de entender cómo se ensina e cómo se aprende? As novas tecnoloxías na práctica educativa.**, UNED, 2007
- PRATS, J., **"Didáctica da Geografía e a Historia"**, Grao, 2001
- QUINQUER, D., **"Estratexias de ensinanza: os métodos interactivos"** en BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coord.): **Ensinar e aprender Ciencias Sociais, Xeografía e Historia na educación secundaria.**, Horsori, 1997

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Aprendizaxe e Ensinanza de Historia e Historia da Arte na Educación Secundaria/O02M066V04219

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ciencias Sociais na Educación Secundaria I/O02M066V04217

Ciencias Sociais na Educación Secundaria II/O02M066V04218

Innovación e Investigación nas Ciencias Sociais/O02M066V04221

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Desenvolvemento Psicolóxico da Aprendizaxe no Ensino Secundario/O02M066V04102

Deseño Curricular e Organización de Centros Educativos/O02M066V04103

Sistema Educativo e Educación en Valores/O02M066V04104

Outros comentarios

- O profesorado facilitará e/ou indicará ao alumnado na clase o material didáctico pertinente para o desenvolvemento das actividades e traballos da materia. Na plataforma de Fatic poderanse consultar diversos materiais e axudas para o desenvolvemento da aprendizaxe.

- Este mestrado ten a modalidade de ensino presencial, polo tanto a asistencia a clase e a realización do traballo para a avaliación continua é obrigatoria. Por causas xustificadas está permitido faltar, como máximo, ao 20% horas presenciais.

- Os prazos das entregas das actividades, traballos, etc. serán comunicados polas profesoras na clase e é necesario cumprilos para ser cualificados na avaliación continua.